

DAGENS NYHETER.

EKONOMI

En utskrift från Dagens Nyheter, 2026-04-30 19:55
Artikelns ursprungsadress: <https://www.dn.se/ekonomi/sa-forandrade-borsrevolutionen-din-och-hela-sveriges-ekonomi/>

Så förändrade börsrevolutionen din och hela Sveriges ekonomi

Uppdaterad i går 10:57 Publicerad 2026-04-21



Illustration: Maria Westholm

Svenskarnas aktiesparande har ökat explosionsartat de senaste 30 åren. Stockholmsbörsen har blivit en av världens hetaste.

Hur blev Sverige Europas soligaste aktieparadis?



Text och grafik

[Felicia Åkerman](#), [Carl Johan von Seth](#) och [Maria Westholm](#)



Sommaren 2000 bänkar sig en halv miljon svenskar framför något alldeles nytt på tv.

”Aktiekväll” sänds i TV4 med Bingolottoprofilen Leif ”Loket” Ohlsson. Den här gången handlar det om en av decenniets stora händelser på Stockholmsbörsen. Telia, som bara sju år tidigare var statliga Televerket, är på väg mot en börsnotering.

Rusningen blir massiv. En miljon svenskar köper snart in sig.

Vi står nu på kulmen av den intensiva börsyra som råder i Sverige vid den här tiden – och som snart ska punkteras.

It-bubblan spricker. Teliaktien rasar. Hela Stockholmsbörsen sjunker som en sten.

Men det stoppar inte börsifieringen av svensk ekonomi.

Under de efterföljande decennierna fortsätter en massiv omorientering av svenskarnas sparande och landets näringsliv mot börsen. Omfattningen får det att likna en finansiell revolution.

DN har med hjälp av olika källor kartlagt de svenska hushållens totala aktieinnehav sedan 1990-talet – siffror som saknas i officiell statistik.

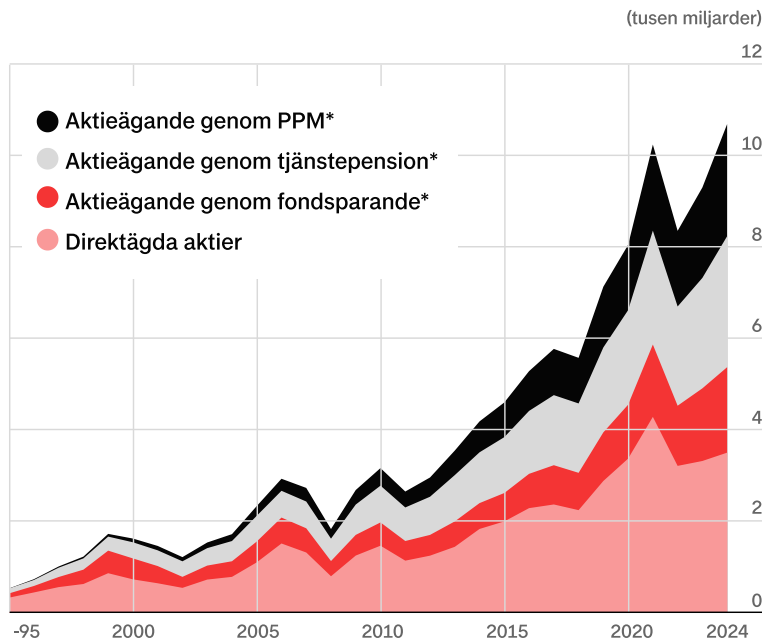
Genomgången visar att svenskarnas aktieförmögenhet, inklusive pensionsplaceringar, var knappt 60 000 kronor per person år 1995.

I dag äger varje svensk i genomsnitt aktier för över en miljon kronor.

Det handlar om en privat aktieförmögenhet som har vuxit till omkring 10 000 miljarder kronor.

Svenskarnas aktieäggande har exploderat

Svenska hushålls totala aktieäggande, medräknat aktieinnehav genom fondsparande, tjänstepension och premiepension.



*Data bygger på uppskattningar från flera källor och rymmer en viss osäkerhet. Källa: SCB, Pensionsmyndigheten, Svensk försäkring. DN:s beräkningar.

Välkommen till det nya Sverige – ”The Capital of Capital”, som det nyligen hette i tidskriften The Economist.

På ett par generationer har vi gått från ett samhälle där bara några få procent av befolkningen över huvud taget befattade sig med aktier till att nästan alla har placeringar på börsen.

Sverige har blivit en av världens främsta aktieekonomier, beundrad i hela Europa.

Kanske går det att tala om ett finansiellt folkhem.

Björn Rosengren var socialdemokratisk näringsminister under det sena 1990-talets aktiefrenesi och har länge varit aktiv i näringslivet.

– Under 1980- och 90-talen är det en rusch mot aktier i Sverige. Alla stora system kopplas till aktiemarknaden. Man öppnar först pensionerna, sedan försäkringarna, sedan öppnar man AP-fonderna.

– Det är klart att det är politiskt styrt, säger Björn Rosengren.



Björn Rosengren är tidigare TCO-ordförande, landshövding, näringsminister och aktiv på hög nivå i svenskt näringsliv. Foto: Daniel Costantini

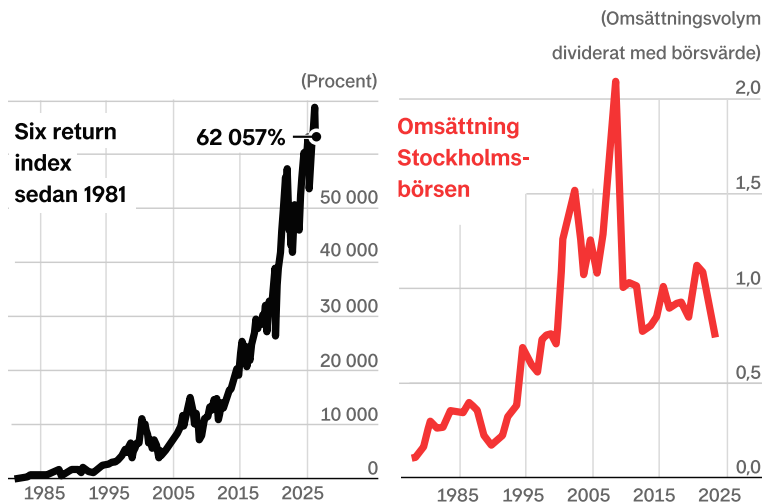
1980-talets första våg av börsentusiasm ligger helt i linje med tidsandan. Men från politiskt håll finns också konkreta motiv. Svensk ekonomi trampar vatten. Näringslivet behöver en vitaminkur.

Tanken är att kanalisera mer sparande mot börsen för att försörja näringslivet med friskt riskkapital.

Samtidigt avregleras den svenska kreditmarknaden. Tillsammans med stigande aktiekurser för svenska industribolag blir det en stark cocktail.

Börsaktiviteten tog fart på allvar på 1980-talet

Stockholmsbörsens omsättning räknat som handelsvolym delat med marknadsvärde och SIX Total Return, som visar den totala avkastningen på Stockholmsbörsen inklusive utdelningar.



Källa: Infront, Institutet för näringslivsforskning.

– Det räckte med att du kunde stava ditt namn så fick du börja på något finansbolag. Finansmarknaden sög upp två årskullar

från universitetet, säger Olof Manner, seniorekonom på Swedbank.

I mitten av 1980-talet har han siktet inställt på ett jobb på något av de stora industribolagen, den traditionella karriärvägen för en nybakad Handelsstudent. Men i stället ger han sig in i den nya terräng som ligger öppen.

– Det var vilda västern. Alla var så unga, snittåldern i branschen var 30 år. Det är klart att det var en fantastisk tid när det hände mycket. Sedan var det naturligtvis väldigt mycket konstigheter jämfört med hur det fungerar i dag, säger han.

Motvinden kommer senare. En stor fastighetskris blir en bankkris som blir en valutakris. Som kulminerar i att Riksbanken tvingas släppa kronans växelkurs fri.

– Det var ett sådant tryck, och det var sådana enorma summor för marknaden var fortfarande i cowboystadiet. Det var en väldigt fostrande miljö. Många tjänade väldigt mycket pengar, andra förlorade väldigt mycket pengar, säger Olof Manner.

Men genom hela krisen fortsätter Stockholmsbörsen att gå starkt.

Och konsekvensen av Sveriges ekonomiska storm på 1990-talet blir en rad reformer som riktar ekonomin ännu tydligare mot börsen.

Inte minst handlar det om pensionssystemet. Premiépensionen klubbas i riksdagen 1998, och bygger långsamt ett folkligt aktiesparande i mångmiljardklassen.

Samtidigt riktas svenskarnas tjänstepensioner mot aktier. Fondsparandet exploderar.

Sveriges privata förmögenheter är starkt koncentrerade till landets rikaste. Men i dag är pensionsplaceringarna en utjämnande faktor.

Redan en 35-åring med en månadslön på 42 000 kronor har typiskt sett sparat ihop över 300 000 kronor i aktiekapital genom sin tjänste- och premiépension. Till det kommer egna placeringar och fondsparande.

Stockholmsbörsens vd Adam Kostyál talar om en bred aktiekultur som Sverige har odlat.

– I grunden handlar det väldigt mycket om att våga låta hushållen ta risker, säger han.

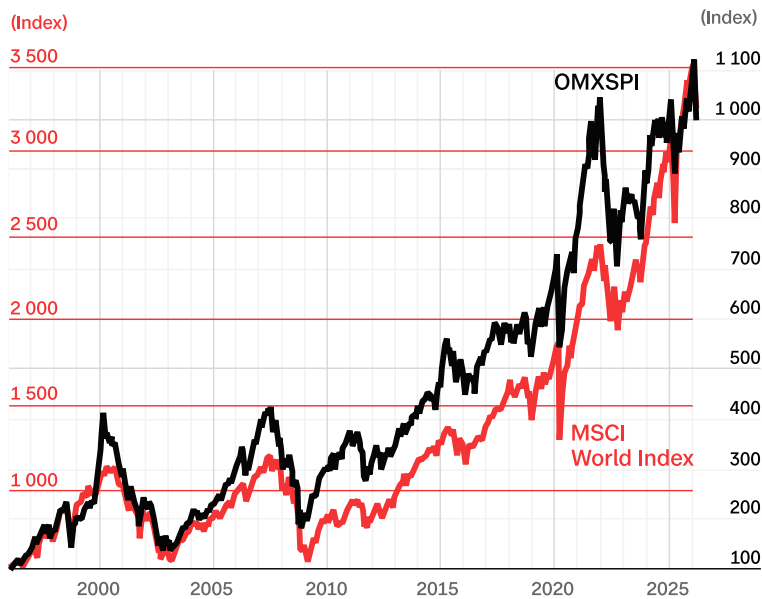
Olof Manner ser också ett djupare skifte i hur vanliga svenskar numera hanterar sin ekonomi.

– Det finns en röd tråd tycker jag, att svenska folket är beredda att ta mer risker. Det gäller inte bara på aktiesidan, det gäller att man har en stor andel lån med rörlig ränta också, säger han.

– Anledningen är kanske att man har haft så goda erfarenheter av börsen över tid. Börsen har gett 11 procents avkastning i snitt under 50 års tid, säger Olof Manner.

Svenska börsen har gått starkt

Utveckling för OMXSPI och det globala börsindexet MSCI World Index.



Källa: Infront.

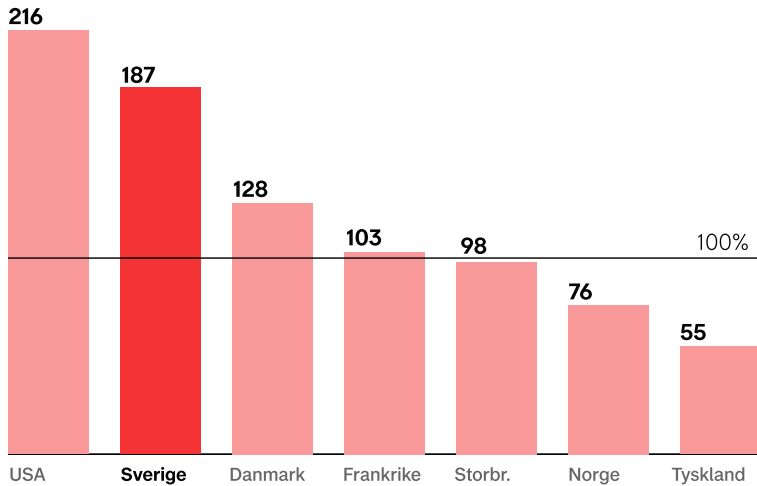
Under de senaste decennierna sticker Stockholmsbörsen avkastning också ut. Perioden mellan 1995 och i dag har svenska börsindex tydligt slagit internationella jämförelseindex.

I dag står vi med ett totalt svenskt börsvärde som motsvarar nästan 190 procent av Sveriges bnp.

Inget annat EU-land har en så stor inhemsk aktiemarknad i förhållande till ekonomin.

Svenska börsen är stor i förhållande till ekonomin

Totalt börsvärde i förhållande till bnp i utvalda länder, procent. 2024.



Källa: CEIC Data.

Björn Rosengren var ansvarig för Telianoteringen år 2000.

– Där gjorde jag en strategisk felbedömning. Jag borde inte ha gjort det till en folkaktie, säger han.



Björn Rosengren var ansvarig för den största folkliga succén i Stockholmsbörsens historia. Men det ångrar han i dag. Foto: Daniel Costantini

Men den breda ekonomiska rörelsen mot börsen beskriver han som en stor framgång.

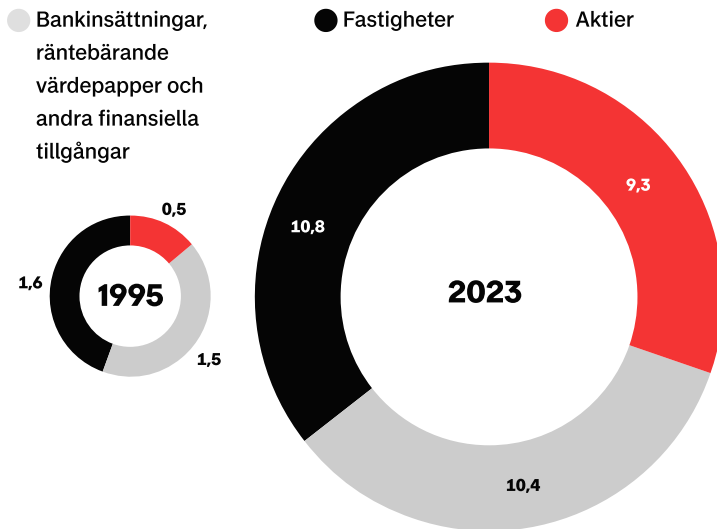
– Börsen har gått från att vara en handelsplats till att bli en tillväxtmotor. Vi handlar med aktier i hela det svenska systemet på ett sätt som jag tror är unikt i världen, säger han och fortsätter:

– Att små bolag börsnoteras är inte så vanligt i övriga Europa. Det bildar också som en del i det innovativa vi har i Sverige. Ta

Spotify och alla de här bolagen som har startat, egentligen från ingenting.

Aktier en växande del av förmögenheten

Hushållens totala förmögenhet fördelat på aktier (inklusive aktier i fond- och pensionssparande) och andra tillgångar. (Miljarder kronor).



Källa: Swedish National Wealth Database/Daniel Waldenström, SCB, Pensionsmyndigheten, Svensk försäkring. DN:s beräkningar.

Den svenska börsrevolutionen, som andra europeiska länder nu avundas, har gett starkare företag och högre pensioner, enligt Björn Rosengren.

– I decennier har man byggt upp ett ekosystem som gör att alla är berörda av börsen. Det har varit oerhört framgångsrikt, säger han, och tillägger:

– Sedan kan man ställa den djävulska frågan vad som händer om börsen totalt skulle krascha. Då är det inte bara de som bor på Strandvägen som slänger sig ut genom fönstret, utan hela folket.

Decennium för decennium**1970-talet**

Sveriges ekonomi befinner sig i en strukturkris. Svenska politiker är överens om att företagen behöver mer kapital, men har olika idéer för hur det ska gå till. Från vänstern förordas löntagarfonder, medan högern vill stimulera privat fondsparande. 1978 införs skattesparandet, en sparform som gör det möjligt att dra av varje sparad krona i aktier på inkomstskatten och där avkastningen är skattefri i upp till fem år. Mellan 1979 och 1982 går antalet sparare med sådana konton från 75 000 till 425 000 personer. 1979 arrangerar Aktiefrämjandet, Sparbankerna och Veckans Affärer Sveriges första aktie-SM.

Foto: Lennart Nygren/TT

**1980-talet**

Börsen når under decenniet den största omsättningen sedan 1910-talet. Tack vare stigande börskurser blir aktiesparande allt vanligare. 1982 genomförs den så kallade

vanligare. 1702 genomförs den så kallade superdevalveringen, den sista i en rad devalveringar av den svenska kronan som gynnar exportföretagen som då står för en stor del av börsern. 1984 ersätts skattesparandet av allemanssparandet. Till 1990 finns 1,7 miljoner allemansfondkonton. 1985 avskaffar Riksbanken regleringen av bankernas utlåningsräntor och till slut också lånetaket genom den så kallade novemberrevolutionen. Bankernas utlåning ökar kraftigt under resten av decenniet. 1989 avskaffar Riksbanken också valutaregleringen, vilket gör det fritt att köpa utländska aktier men också sälja svenska aktier till utländska investerare.

Foto: Örjan Björkdahl

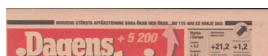


1990-talet: Kriser avlöser varandra

Decenniet inleds med ett svagt år, men efter det fortsätter börsern upp trots bank-, fastighets- och valutakris. 1991 försvinner den så kallade valpskatten, en skatt på handeln med aktier. Under hösten 1992 tvingas Riksbanken att snabbt höja styrräntan, som når sin topp på 500 procent i september. Under hösten följer krispaket, och Sverige överger den fasta växelkursen. 1994 genomförs pensionsreformen som gör premiepensionen till en del av det allmänna pensionssystemet. 1996 startar nätmäklaren Nordnet, och tre år senare kommer konkurrenten Avanza.

Foto: Sven-Erik Sjöberg

2000-talet: It-bubbla



Öcn tinanskris

År 2000 blir Telia Sveriges största aktienotering när en miljon svenskar tecknar sig inför börsdebuten. Aktien föll snabbt och har aldrig nått



teckningskursen igen, men tack vare utdelningar gick långsiktigare ägare plus innan skatt till 2013. Telianoteringen sker mycket nära toppen av it-bubblan. Det tar fram till början av 2003 innan Stockholmsbörsen bottenar ut. Resten av 2000-talet bjuder på stabil börsuppgång fram till finanskrisen, som bryter ut sommaren 2007. Riktigt allvarligt blir det året därpå, när banken Lehman Brothers kraschar. Sverige kommer svindlade nära en egen bankkris.



Text och grafik

Felicia Åkerman, Carl Johan von Seth och Maria Westholm

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt